

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดในประเทศไทย

กมลหาญ สุกแสน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๑

008275

LEADERSHIP BEHAVIOR OF HEAD OF CHANGWAD SUPERVISORS
IN THAILAND

Mr. Klaharn Sudsaen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
 ในประเทศไทย
 ชื่อนิสิต   กงลาหาญ สุกแสน
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์
    อาจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
 แผนกวิชา   บริหารการศึกษาศึกษา
 ปีการศึกษา   ๒๕๒๐

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกับศึกษานิเทศก์จังหวัดเกี่ยวกับ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
๓. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง

สมมติฐาน

๑. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด คำนึงงานและคำนึงสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน
๒. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกับศึกษานิเทศก์จังหวัด ไม่แตกต่างกัน
๓. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงาน เทศก และศึกษานิเทศกจังหวัดในประเทศไทย จำนวน ๓๑๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ เครื่องมือวัดพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวจากแบบสอบถาม LBDQ (Leader Behavior

Description Questionnaire) ซึ่งแยกพฤติกรรมความเป็นผู้นำเป็นสองด้าน คือ ด้านงาน กับด้านมนุษยสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า ที - เทสต์ (t-test)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดที่ควรจะเป็นควรจะต้องทั้งด้านงานและด้านมนุษยสัมพันธ์ แต่พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดที่เป็นอยู่จริง กลุ่มหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดมีความคิดเห็นของตนเองมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำค่อนข้างสูงอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าด้านงาน แต่กลุ่มศึกษานิเทศกจังหวัดมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดที่เป็นอยู่จริงอยู่ในระดับปานกลางทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านงานและด้านมนุษยสัมพันธ์ ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดกับศึกษานิเทศกจังหวัด ปรากฏว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นทั้งด้านงานและด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงทั้งสองด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง กลุ่มหัวหน้าหน่วยงาน เทศกจังหวัดมีความคิดเห็น ว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านงานที่เป็นอยู่จริงต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แต่พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริงไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มศึกษานิเทศกจังหวัดมีความคิดเห็น ว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้า

หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เป็นอยู่จริงแตกต่างกับที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงานและคานมุงสัมพันธ์

ผลการวิจัยนี้ได้อเสนอแนะการคัดเลือกหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดว่า ควรพิจารณาบุคคลที่มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงานและคานมุงสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดควรตรวจสอบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเองเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะทำให้เป็นผู้นำทางการศึกษาได้ดียิ่งตามที่คาดหวังไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Leadership Behavior of head of Changwad
                                 Supervisors in Thailand

Name   Mr. Klaharn Sudsaen

Thesis Advisor   Mr. Noppongs Bunyajitradulya
                                 Mrs. Valairat Boonswasdi

Department   Educational Administration

Academic Year   1977

ABSTRACT

Purposes :

1. To study the leadership behavior of head of changwad supervisors.
2. To compare the head of changwad supervisors' opinions on their leadership behavior with those of changwad supervisors.
3. To compare the leadership behavior of head of changwad supervisors' expected and actual leadership behavior.

Hypothesises :

1. The leadership behavior of head of changwad supervisors in the initiating structure and consideration behavior are not different.
2. The head of changwad supervisors' opinions on their leadership behavior with those of changwad supervisors are not different.
3. The expected leadership behavior of head of changwad supervisors and the actual one are not different.

Procedures :

The samples of the study were comprised of 319 head of changwad supervisors or the acting head of changwad supervisors and changwad supervisors in Thailand.

Instruments used in collecting data were adapted from Leader Behavior Description Questionnaire (LBDQ) which concerned the initiating structure and consideration behavior of the leadership behavior.

The data were then analyzed by using percentage, mean, standard deviation and t-test.

Findings :

The study revealed that the leadership behavior of head of changwad supervisors should be high in both the initiating structure and consideration behavior. But in case of the actual behavior of head of changwad supervisors; the head of changwad supervisors thought that they had performed the leadership behavior rather high especially the consideration behavior was higher than the initiating structure behavior. The changwad supervisors thought that leadership behavior of head of changwad supervisors was actually in medium both of the initiating structure and consideration behavior. In comparison between the head of changwad supervisors' opinions and changwad supervisors' opinion pertaining to the expected behavior of both the initiating structure and consideration, were not significantly different. But, however, according to the actual behavior, they were significantly different. In comparison between

the expected and actual behavior; the head of changwad supervisors thought that they had performed the initiating structure lower than they had expected but the head of changwad supervisors thought that their actual and expected consideration behavior were not significantly different. The changwad supervisors thought that the head of changwad supervisor's actual leadership behavior were significantly different from the expected leadership behavior in both the initiating structure and consideration behavior.

The research suggested that the selection of head of changwad supervisors should concentrate more on leadership behavior in both initiating structure and consideration behavior as well. The head of changwad supervisors themselves should be more anxious about the evaluation and improvement of his leadership behavior in order that he would be an expected educational leader.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือ
อย่างดียิ่งจากคณาจารย์หลายท่าน คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และ อาจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่าง
ดีที่สุด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมฆ อาจารย์ ดร.ณรงค์ บุญมี และ
อาจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด ได้กรุณาให้คำปรึกษาในการวิจัยเป็นอย่างดี ผู้ช่วยศาสตรา
จารย์ เกื้อน สินธุพันธ์ประทุม ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในเรื่องการคำนวณโดย
ใช้เครื่องจักรกลของแผนกวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย และขอขอบคุณหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์ในตำแหน่งหัวหน้า
หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ตลอดจนศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม เพื่อ
นำมาเป็นข้อมูลในการ วิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาจากทุกท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่
นี้
ถวาย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
กลาหาญ สุขแสน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
รายการตารางประกอบ	๙
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
สมมติฐานของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
ข้อจำกัดของการวิจัย	๔
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ไต่จากการวิจัย	๑๐
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑
ลำดับขั้นในการเสนอขอมูล	๑๒
๒. เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
ความหมายของผู้นำ	๑๕
หน้าที่ของผู้นำ	๑๓
ประเภทผู้นำ	๑๔
พฤติกรรมความเป็นผู้นำและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๕
ลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี	๓๕

	ลักษณะของหัวหน้าหน่วยงานในเทศกจังหวัดที่ . . .	๓๙
	การนำแบบสอบถาม IBDQ มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย	๔๗
	สรุป	๔๘
๓.	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	๕๑
	สมมติฐาน	๕๑
	ประชากร	๕๑
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๒
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๖
	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
๔.	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๔
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๔
	ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๔
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๕
๕.	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	๙๙
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๙๙
	สมมติฐานของการวิจัย	๙๙
	วิธีดำเนินการวิจัย	๙๙
	สรุปผลการวิจัย	๑๐๑
	อภิปรายผล	๑๐๔
	ขอเสนอแนะ	๑๑๑
	ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต	๑๑๓
บรรณานุกรม	. . . . .	๑๑๗
ภาคผนวก	. . . . .	๑๒๐
ประวัติ	. . . . .	๑๔ ๕

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา คิดเป็นร้อยละ	๕๓
๒	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามเพศ อายุปัจจุบัน ตำแหน่ง เวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ เวลาปฏิบัติราชการ นับตั้งแต่เริ่มรับราชการ และวิถีทางการศึกษา	๖๓
๓	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรม ความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นและที่เป็นอยู่จริง ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์จังหวัดในประเทศไทย	๗๑
๔	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดคำนึงงานกับคานมุงสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัด	๘๐
๕	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดคำนึงงานกับคานมุงสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัด	๘๑
๖	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด กับศึกษานิเทศก์จังหวัด	๘๒
๗	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัด	๘๔

ตารางที่ ๗

หน้า

๘	ค่าความถี่พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นและที่เป็นอยู่จริงตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด	๑๔๑
๙	ค่าความถี่พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นและที่เป็นอยู่จริง ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัด	๑๔๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย